

Recomandări privind integrarea aspectelor de integritate profesională și politici anticorupție în curriculum-ul de formare profesională inițială (ciclul I).

Formarea profesională a cadrelor didactice în învățământul superior din Republica Moldova constă în pregătirea studenților ca viitori specialiști în domeniul științelor socio-umane, exacte ș.a., prin cultivarea competențelor științifice, practic-acționale, relațional-valorice.

Conform Legii cu privire la prevenirea și combaterea corupției nr.90 din 25.04.2008 **lit. D) al art. 9** prevede: *informare a societății în scopul creării unei atmosfere de intoleranță față de corupție, precum și prin implementare a programelor educaționale.*

În același context, Hotărârea Parlamentului pentru aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2016 **la pct. 4.4 lit. D** Componenta educațională și de comunicare publică stabilește: *Schimbarea mentalității individului și a întregii societăți de la tolerare și tănuire a corupției la repulsie față de corupție și de asigurare a divulgării ei este crucială pentru succesul reducerii fenomenului de corupție. Pct. 10* din aceeași Hotărâre expune: *educarea cetățenilor în spiritul intoleranței față de corupție necesită conjugarea eforturilor societății și ale autorităților publice în desfășurarea unei campanii de sensibilizare anticorupție și unor activități de educare civică a copiilor și tinerilor din instituțiile de învățământ.*

În cadrul acestei unități de curs opționale interdisciplinare (pct. 21 din Planul Cadru pentru studii superioare (ciclul I – Licență, ciclul II - Master, studii integrate, ciclul II – Doctorat aprobat prin Ordinul Ministrului nr.1045 din 29.10.2015)) propunem să fie studiat aprofundat *Integritatea profesională* care este considerată drept coloana vertebrală pentru oricare profesie în cadrul unui stat democratic bazat pe drept. Existența statului de drept, acceptarea valorilor și principiilor acestuia presupune încrederea în justiție, în valorile morale și profesionale. Iar pentru ca încrederea cetățeanului să existe, profesioniștii care activează în domeniul public sau privat trebuie să ofere credibilitate. Aceasta necesită un comportament dincolo de orice reproș, o conduită profesională exemplară și, ținând cont de această cerință, vom analiza în cadrul disciplinei de față integritatea profesională și afectarea acesteia prin corupție. Demersul nostru are ca scop o dimensionare cât mai fidelă a corupției din domeniul privat și/sau public, pentru a formula o poziție adecvată față de acuzele tot mai dese în acest sens, dar fără a avea întotdeauna o bază fundamentată.

Integritatea profesională (publică), transparența actului de guvernare și responsabilitatea administrației publice față de societate sunt elementele care stau la baza încrederii în instituții. Combaterea corupției în cadrul instituțiilor ar readuce încrederea societății în sistemul de organizare și principiile statului de drept și ale democrației participative. Climatul de integritate publică se cultivă prin realizarea mai multor măsuri, căci în contextul implementării reformelor la nivel instituțional, una din direcțiile de acțiune ce vizează întărirea capacității autorităților și instituțiilor publice de a răspunde cerințelor de etică și integritate în funcția publică, inclusiv prin asigurarea unui cadru care să faciliteze creșterea gradului de asumare a răspunderii privind comportamentul în exercitarea funcției publice.

Integritatea profesională și politicile anticorupție sunt o unitate de curs creată la inițiativa Centrului Național Anticorupție și cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, pentru a răspunde unei provocări emergente pe piața muncii din Republica Moldova, având o puternică orientare aplicativă și de dezvoltare de abilități și competențe în domeniul integrității profesionale. Scopul studiului dat constă în familiarizarea studenților cu cele mai importante aspecte privind integritatea profesională, subiecții acesteia și practicile internaționale. Integritatea este trăsătura de bază spre care aspiră domeniul public și privat.

În acest sens, se recomandă integrarea competențelor specific prezentate în Referențial (Tabel la Anexa nr.1) în curriculum-ul de formare inițială (ciclul I): 14. Științe ale educației (141 Educației și formarea profesorilor, 142. Științe ale educației); 22. Științe Umanistice (221. Filozofie, 222. Limbi și literatură, 224. Istorie); 31. Științe politice (311. Științe politice, 312. Relații Internaționale); 32. Științe sociale (321. Sociologie, 322. Psihologie); 33. Asistență socială (331. Asistență socială), 34. Științe ale comunicării și informării (341. Jurnalism, 342. Științe ale comunicării, 343. Activitatea editorială, 344. Științe ale informării); 36. Științe economice (361. Contabilitate, 362. Marketing și logistică, 363. Business și Administrare, 364 Finanțe, 365. Economie mondială și relații economice internaționale, 366. Economie generală, 367 Statistica și previziune economică, 368. Cibernetică și informatica economică, 369 Merceologie și comerț) ș.a. cu excepția domeniului de drept.

În acest context, competențele specifice ce vizează integritatea profesională și politici anticorupție se vor integra în setul de discipline de specialitate din cadrul planului de învățământ care însumează 180 sau 240 de credite academice, eșalonate în cei trei sau patru ani de studii, la nivel de Ciclul I – Licență.

Conform pct. 24 din Ordinul Ministrului Educației nr.1045 din 29.10.2015 prevede: *Planul de învățământ include setul de unități de curs/module repartizate pe semestre/ani de studiu. După gradul de obligativitate și posibilitatea de alegere, unitățile/modulele de clasifică în: a) obligatorii, b) opționale, c) la libera alegere.*

Unitatea de curs / modulul se încadrează în cadrul pct. 25 lit. c) componenta de orientare socio-umanistică (cod U). Unitatea de curs *Integritatea profesională și Politici anticorupție* propunem să fie încadrat cu titlu prioritar ca curs opțional sau includerea subiectelor ce țin de integritatea profesională și politici anticorupție în cadrul cursului de etică și cultură profesională, care este un curs obligatoriu.

În vederea asigurării calității formării competențelor specific vizate, universitățile în general, facultățile/catedrele de specialitate, în particular, vor decide asupra integrării competențelor specific corelate cu elementele de conținut recomandate, tehnologii și numărul de ore necesar în cadrul programelor curriculare.

Analiza problematicii integrității profesionale și politicilor anticorupție, în cadrul activității de formare inițială, va fi abordată prin prisma studiilor de caz, studiilor de probleme, practicilor pozitive, legislației, strategiilor și politicilor anticorupție, codurilor de etică ș.a. Se va ține cont de specificul de formare în care pot fi integrate elementele de integritate profesională și politici anticorupție.

Tabel la Anexa nr.1

Referențial

pentru formarea profesională inițială (ciclul I) a studenților privind integritatea profesională și politici anticorupție.

Domeniul general vizat – 14. Științe ale educației (141 Educației și formarea profesorilor, 142. Științe ale educației); 22. Științe Umanistice (221. Filozofie, 222. Limbi și literatură, 224. Istorie); 31. Științe politice (311. Științe politice, 312. Relații Internaționale); 32. Științe sociale (321. Sociologie, 322. Psihologie); 32.; 33. Asistență socială (331. Asistență socială), 34. Științe ale comunicării și informării (341. Jurnalism, 342. Științe ale comunicării, 343. Activitatea editorială, 344. Științe ale informării); 36. Științe economice (361. Contabilitate, 362. Marketing și logistică, 363. Business și Administrare, 364 Finanțe, 365. Economie mondială și relații economice internaționale, 366. Economie generală, 367 Statistica și previziune economică, 368. Cibernetica și informatica economică, 369 Merceologie și comerț) ș.a. cu excepția domeniului de drept.

Alte domenii de formare profesională ce urmează opțional cursurile interdisciplinare (ciclul I Licență).

Competențe generale: integritatea profesională și politici anticorupție:

Nr.	Competențe specifice	Elemente de conținut recomandate
1.	Cunoașterea/înțelegerea integrității profesionale, standardelor de integritate profesională și a domeniilor de aplicare al integrității profesionale.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Noțiuni introductive privind integritatea profesională. 2. Reglementarea juridică națională și internațională privind integritatea profesională. 3. Unele particularități ale cadrului instituțional al integrității profesionale. Riscurile integrității profesionale. 4. Standarde internaționale privind integritatea profesională. 5. Promovarea integrității publice/profesionale în cadrul instituțiilor publice și private.

2.	Identificarea principiilor de integritate profesională și al celor de etică profesională.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Particularitățile și clasificarea principiilor de etică și integritate profesională. 2. Domeniul de aplicare a normelor de etică profesională. 3. Principiile de etică și integritate aplicabile sectorului privat.
3.	Identificarea și sesizarea / raportarea cazurilor suspecte ale activităților și zonelor de risc ce discreditează integritatea profesională.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Actorii integrității profesionale. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. instituții internaționale; 1.2. autorități naționale specializate. 2. Activități și zone de risc ce discreditează integritatea. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. corupția; 2.2. conflictul de interese; 2.3. procesele de achiziții publice; 2.4. lobbying; 2.5. finanțarea partidelor politice / donațiilor politice; 2.6. înlesnirea plăților; 2.7. cadourile și donațiile; 2.8. discriminarea și favoritismul; 2.9. nepotismul și favoritismul politic. 3. Asigurarea integrității prin controlul veniturilor și proprietăților funcționarilor publici și ale demnitarilor. 4. Incompatibilități și restricții. <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Incompatibilități la funcția publică. 4.2. Restricțiile impuse de exercitarea funcției publice.
4.	Identificarea faptelor ilegale comise de persoane cu statut public precum și efectele aplicării sancțiunilor și pedepselor funcționarilor / demnitarilor publici. Contribuirea la crearea climatului <i>zero toleranță</i> față de corupție.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reglementarea juridică a faptelor ilegale comise de funcționarii publici și/sau demnitarilor publici. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Abaterile disciplinare. 1.2. Contravențiunile. 1.3. Infrațiunile. 2. Sancțiunile și pedepsele aplicate în cazul încălcării clauzei de integritate. 3. Efectele aplicării sancțiunilor și pedepselor funcționarilor / demnitarilor publici.
5.	Promovarea politicilor anticorupție. Identificarea impedimentelor și obstacolelor în promovarea acestora. Abilități de elaborare al politicilor anticorupție.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cadrul juridic privind strategiile și politicile anticorupție îndreptate spre prevenirea corupției. 2. Cadrul juridic actual privind politicile anticorupție îndreptate spre combaterea corupției. 3. Principalele impedimente în implementarea strategiilor și politicilor anticorupție în Republica Moldova. 4. Eficiența politicilor și acțiunilor anticorupție.

Referințe bibliografice:

Acte normative internaționale:

1. Convenția ONU împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003. Ratificată de Republica Moldova prin Legea pentru ratificarea Convenției ONU împotriva corupției nr.158 din 6 iulie 2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.103-106.
2. Convenția penală privind corupția, adoptată la Strasbourg la 27 ianuarie 1999. Ratificată de Republica Moldova prin Legea pentru ratificarea Convenției penale privind corupția nr.428 din 30 octombrie 2003// Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.229.
3. Convenția civilă privind corupția, ratificată prin Legea Republicii Moldova nr. 542 din 19 decembrie 2003 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 006.
4. Protocolul adițional la Convenția penală privind corupția, adoptat la Strasbourg la 15 mai 2003, ratificat de Republica Moldova prin Legea pentru ratificarea Protocolului adițional la Convenția penală privind corupția nr. 157 din 6 iulie 2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.103-106.
5. Rezoluția nr.51/59 a Adunării Generale ONU privind Codul internațional de comportament al persoanelor oficiale din 12 decembrie 1996. www.just.ro (vizitat 01.08.2016).

Field Code Changed

Acte normative naționale:

6. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.1.
7. Codul contravențional al Republicii Moldova: Legea nr.218 din 24 octombrie 2008 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.3-6.
8. Legea Republicii Moldova privind aderarea Republicii Moldova la grupul de State contra corupției (GRECO) nr.297 din 22 iunie 2001 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.067.
9. Legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției nr.90 din 25 aprilie 2008// Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.103-105.
10. Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 190 din 26 iulie 2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.141-145.
11. Legea privind codul de conduită a funcționarului public nr.25 din 22 februarie 2008 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.103-105.
12. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158 din 4 iulie 2008 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.230-232.
13. Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere nr.1264 din 19 iulie 2002 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.124-125.
14. Legea cu privire la aprobarea Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție nr.252 din 25 octombrie 2013 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.276-280.

15. Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr.178 din 25 iulie 2014 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.178.
16. Codul penal al Republicii Moldova: Legea nr.985 din 18 aprilie 2002 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.128-129.
17. Legea privind conflictele de interese nr.16 din 15 februarie 2008 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.72-75.
18. Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică nr.199 din 16 iulie 2010 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.194-196.
19. Legea cu privire procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.69-77.
20. Legea cu privire la Centrul Național Anticorupție nr.1104 din 6 iunie 2002 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.209-211.
21. Legea privind testarea integrității profesionale nr.325 din 23 decembrie 2013 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.35-41.
22. Proiectul legii integrității, [on-line] http://cna.md/sites/default/files/proiecte_decizii%20pr.legeintegritatii_consultare_04.2016.pdf (vizitat 06.09.2016).
23. Hotărâre pentru aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2016 nr.154 din 21 iulie 2011 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.166-169.
24. Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind avertizorii de integritate nr.707 din 9 septembrie 2013 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.198-204.
25. Hotărâre privind stabilirea valorii admise a cadourilor simbolice, a celor oferite din politețe sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol și aprobarea Regulamentului cu privire la evidența, evaluarea, păstrarea, utilizarea și răscumpărarea cadourilor simbolice, a celor oferite din politețe sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol nr.134 din 22 februarie 2013 // Monitorul Oficial, 2013, nr. 42-47.
26. Hotărâre cu privire la aprobarea metodologiei de evaluare a riscurilor de corupție în autoritățile și instituțiile publice nr.906 din 28 iulie 2008 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.152-153.
27. Hotărâre privind expertiza coruptibilității proiectelor de acte legislative nr.977 din 23 august 2006 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.134-136.
28. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.11 din 22 decembrie 2014 cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție//http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php
29. Jurisprudența Curții Supreme de Justiție în materie penală (2008-2010): Culegere/col.red. Gurschi C., Botezatu R., Dolea Ig., ș.a. Chișinău: Tipografia centrală 2012.
30. Raportul de activitate al Centrului Național Anticorupție perioada: 2014-2015. Chișinău 2016. [on-line] http://cna.md/sites/default/files/statdata/raport_cna_24.02.16.pdf (vizitat 10.09.2016).

Field Code Changed

Field Code Changed

Literatura recomandată pentru evaluare:

31. Cojocaru C. Eficiența politicilor și acțiunilor anticorupție în contextul Planului de Acțiuni UE-RM. Chișinău. Editura Adept 2009.
32. Cojocaru C., Ioniță L., Gurin C. Studiu declararea averilor și veniturilor demnitarilor de stat, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și ale persoanelor cu funcții de

- răspundere: probleme și perspective de soluționare pentru Republica Moldova. Centrul de analiză și prevenire a corupției. Chișinău, martie 2009.
33. Danileț Cristi. Corupția și anticorupția în sistemul juridic. București. Editura C.H.Beck 2009, 223 p.
 34. Forth Evaluation Round. Corruption prevention in respect of members of Parliament, judges and prosecutors. [on-line]: [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/Eval%20IV/GrecoEval4Rep\(2016\)6_Moldova_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/Eval%20IV/GrecoEval4Rep(2016)6_Moldova_EN.pdf) (vizitat 19.09.2016).
 35. Gațcan I. Corupția ca fenomen social și mecanisme anticorupție (Cazul Republicii Moldova). Teză de doctor. Chișinău: 2015.
 36. Gerhold K. Becker, Integritatea ca ideal moral și de referință în afaceri, Jurnal Internațional al Eticii în Afaceri 2, nr.2 (2009).
 37. Integritatea în mediul de afaceri. Modele de bune practici europene. sub coord. Alistar V. Transparency International Romania: București 2013, [on-line] <http://www.ceccarsatunmare.ro/userfiles/INTEGRITATE.pdf> (vizitat 06.09.2016).
 38. Litvinenco S., Melnic L., Gheorghită T. Ghid metodic. Aplicarea Codului de conduită a funcționarului public din Republica Moldova. Cancelaria de Stat. Ghid metodic. Chișinău 2013. p. 53-56.
 39. Nicolae R., Stan V. Bune practici și instrumente de lucru pentru prevenirea corupției în administrația publică. [on-line] http://www.anfp.gov.ro/bnr/file/Ghid_bune_practici.pdf (vizitat 15.09.2016).
 40. Notă informativă cu privire la proiectul legii integrității [on-line] http://cna.md/sites/default/files/proiecte_decizii%20nota_info_integritate_site_2.pdf (vizitat 15.09.2016).
 41. Patrick E. Murphy Eighty Exemplary Ethics Statements [on-line] <http://gain.org/our-team/dr-patrick-e-murphy> (vizitat 10.09.2016).
 42. Principiile etice și de conduită în afaceri [on-line] https://www.ch2m.com/sites/default/files/content/basic_page/attachments/CH2M-HILL-supply-chain-Romanian.pdf (vizitat 10.09.2016).
 43. Raport de evaluare a riscurilor de corupție în sistemul achizițiilor publice [on-line] http://cna.md/sites/default/files/raport_de_evaluare_a_riscurilor_in_sistemul_achizitiilor_publice_0.pdf (vizitat 20.09.2016).
 44. Tipa I. Integritatea funcționarilor publici și a demnitarilor în exercitarea funcției publice sau a mandatului, după caz. Studiu conform contractului de grant AO CREDO. Îmbunătățirea cadrului legislativ și a practicii juridice. Chișinău 2015. 56 p.
 45. Troșin P. Perspectiva reglementării activităților de lobby în Republica Moldova. IDIS Viitorul 2011.

Field Code Changed

Field Code Changed

Field Code Changed

Field Code Changed

Field Code Changed

Field Code Changed

Anexa nr.2 Curriculum - integritatea profesională și politici anticorupție.

Anexa nr.3 Suport de curs - integritatea profesională și politici anticorupție.